

TÍÐINDI

Uppskot til stjórn

Nú skal fólkið siga sína hugsan

Fólkið skal siga sína hugsu, áðrenn uppskotið um stjórnarskipan verður borið í Løgtingið. Fólkaatkvøða skal vera flaggdagin 25. apríl 2018

Eiríkur Lindenskov

Landsstýrið vil nú hava allar føroyingar at siga sína hugsan um stjórnarskipanina. Ólavsøkuda varð uppskotið um latið almenninginum til ummælis. – Hetta merkir, at øll hava móguleika at gera viðmerkingar til uppskotið, sigur Aksel V. Johannesen, løgmaður. – Eg havi seinastu mánaðirnar roynt at samansjóða øll sjónarmið. Nú eru vit komin so mikið áleiðis, at uppskotið er búgvíð til at senda til ummælis, hóast vit

ikki eru heilt samd um allir smálutir. Eg haldi, at uppskotið umboðar sjónarmið hjá øllum flokkunum so mikið væl, at tað er eitt gott útgangsstøði hjá tinginum at arbeiða víðari við. Eg vóni, at so nógv sum gjørligt lesa uppskotið, og geva sína hugsan til kennar, sigur Aksel V. Johannesen, løgmaður. Tá ið uppskotið hevur verið til ummælis, verður uppskotið saman við innkomnum viðmerkingum latið Løgtinginum til viðgerðar. Væntandi setur tingið eina § 25 nevnd við umboðum

frá øllum flokkum at arbeiða víðari við uppskotinum, áðrenn tað verður lagt til endaliga atkvøðugreiðslu. – Stjórnarskipanin er ikki eitt samgongumál. Hon er eitt mál fyri alt Løgtingið og eitt mál fyri alt Føroya fólk. Við stjórnarskipanini verður okkara fólkaræðið styrkt, tí vit staðfesta, at Føroya fólk hevur valdið í Føroyum. Ikki Løgtingið – ikki landsstýrið, men fólkið. Fólkið skal altíð spyrjast á fólkaatkvøðu, um vit skulu loysa ella nærkast Danmark í ríkisfelagsskapinum. Tað sama ger seg

galdandi, um vit skulu limast inn í ES. Við stjórnarskipanini flyta vit valdið frá Løgtinginum til fólki, so Løgtingið ikki kann taka slíkar stórar avgerðir uttan at spyrja fólkið fyrst, vísti løgmaður á, tá hann boðaðe frá hesum í ólavsøkurøðuni, tá løgtingið varð sett. Eftir ætlan verður fólkaatkvøðan um stjórnarskipanina á flaggdegnum tann 25. apríl 2017.

eirikur@sosialurin.fo

Formæli

Vit, Føroya fólk, samtykkja hesa stjórnarskipan. Hon er grundvøllur undir stýri okkara, ið skal tryggja frælsi, trygd og trivnað.

Vit bygdu landið í fornari tíð og skipaðu okkum við løgtingi, lógum, rættindum og skyldum. Stjórnarskipanin staðfestir, at landsins borgarar eru upphav til alt politiskt vald í landinum, og hon skipar Føroyar eftir nútíðartørvi við fólkaræði, lög-ræði, rættindum og skyldum.

Stjórnarskipanin setir ikki úr gildi verandi stjórnarrættarlígu sáttmálar og al-tjóðaavtalur, men staðfestir, at Føroya fólk hevur sjálvsavgerðarrætt og fullan rætt til at siga hesar upp.

Eingin lóg kann verða sett í gildi fyri Føroyar uttan løgtingsins samtykki.

Fyrsti partur

– Stýrisslag

§ 1. Fólkið og landið

(1) Føroyar eru land, føroyingar eru tjóð, og alt vald í landinum er hjá Føroya fólki.

(2) Føroyar hava sambært sáttmálum samstarvað við onnur lond og kunnu framvegis samstarva við onnur lond sambært sáttmála.

(3) Um gjørt verður av at lata samveldisstovnum vald, ið annars liggur hjá landsins myndugleikum, skal hetta verða væl lýst í millumtjóðasáttmála. Løgtingið skal samtykkja slíkan sáttmála,

áðrenn fólkið tekur endaliga avgerð á fólkaatkvøðu í minsta lagi eitt hálvt ár og í mesta lagi eitt ár seinni.

(4) Eitt og hvørt samveldissamstarv kann á sama hátt sigast úr gildi, har fólkið skal taka endaliga avgerð á fólkaatkvøðu í minsta lagi eitt hálvt ár eftir og í mesta lagi eitt ár eftir, at løgtingið hevur tikið støðu sína.

(5) Føroyar kunnu skipa seg sum sjálvstøðugt ríki. Tá skal fólkið taka endaliga avgerð á fólkaatkvøðu í minsta lagi eitt hálvt ár eftir og í mesta lagi eitt ár eftir, at løgtingið hevur tikið støðu sína.

(6) Tá uppskot verður lagt til fólkaatkvøðu, skulu minst 50% av teimum, sum hava valrætt, greiða atkvøðu, fyri at úrslitið skal fáa gildi. Van-

ligur meiriluti skal ráða.

§ 2. Valdsbýti

(1) Føroyar eru land við fólkaræði. Fólkið fremur vald sitt gjøgnum løgting, landsstýri og dómstólar.

(2) Løgtingið samtykkir uppskot til lógir, løgmaður staðfestir lógir, landsstýrið umsitur lógirnar, og dómstólarnir døma eftir lógunum. Løgting, landsstýri og dómstólar skulu halda seg innan fyri vald sitt og heimildir.

(3) Løgtingið er fólkavalt.

§ 3. Rættvís

(1) Stjórnarskipanin er grundað á valdsbýti og lög-ræði. Umframt rættindi, ásett í hesi skipan, verjir hon onnur borgararættindi, sum eru sjálvsøgd.

§ 4. Ímyndir og mál

(1) Føroyar hava egið flagg, egið skjaldrarmerki og egnan tjóðsang. (2) Føroyskt er tjóðarmál og alment mál.

Annar partur -

Rættindi og skyldur

§ 5. Rættindi og verja

(1) Rættindi kunnu einans avmarkast við lóg og í samsvari við hesa stjórnarskipan. (2) Rættindi kunnu knýstast at heimarætti ella bústaði.

(3) Myndugleikar landsins skulu altíð verja rættindi hjá íbúgvum landsins.

§ 6. Skyldur

(1) Øll skulu virða hesa skipan og tær lógir, tær skyldur og tey rættindi, sum verða til í samsvari við hana.

(2) Øll eiga at virða lands-

ins arv og tilfeingi eins og rættindi hjá øðrum.

§ 7. Javnstøða

(1) Øll fólk eru javnsett uttan mun til kyn, eyðkenni ella frábregði.

(2) Eingin munur má vera tilvildarlígur, órættvísur ella mannminkandi.

§ 8. Lív og trygd

(1) Øll eiga rætt til lív og trygd.

(2) Eingin kann verða viðfarin ella revsaður miskunnarlest ella óvirðiliga.

(3) Deyðarevsing kann ikki ásetast.

§ 9. Persónligt frælsi

(1) Øll eru fræls og frí og vard móti ágangi.

(2) Frælsistøka kann einans fremjast við lóg. Avgerð

sambært slíkari lóg kann leggjast fyri dómara. (3) Verður ein handtíkin fyri brotsverk, skal hann fyrri dómara innan 24 tímar. Bert dómari kann staðfesta ella leingja handtøku.

(4) Dómari kann áleggja longri varðhald, tó í mesta lagi fýra mánaðir, og bert um longri revsing er væntandi. Dómari kann kortini í heilt serligum førum áleggja longri varðhald enn fýra mánaðir.

(5) Dómari kann í serligum førum áleggja varðhald í einingi ella partvísari avbyrging, tó í mesta lagi í tveir mánaðir. Dómari kann kortini í heilt serligum førum áleggja varðhald í einingi ella partvísari avbyrging longri enn tveir mánaðir.

§ 10. Bústaður og samskipti

(1) Bústaðir, ognir og alt privat samskipti eru vard fyri inntrivum.

(2) Er neyðugt sambært lóg og landsins tørvi at gera rannsókn, leggja hald á ella gera onnur inntriv, skal dómari í úrskurði gera av, um tað er loyviligt. Kann úrskurður ikki gerast áðrenn inntrivið, skal hann gerast aftaná.

§ 11. Ognarrættur

(1) Ognarrætturin er friðhaldaður.

(2) Almennur myndugleiki kann eftir mannagongd í lóg taka ræði á privatari ogn